

Aleg. 193.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego dotyczącego krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie niniejsze, obejmujące dwa działy a mianowicie szkoły i folwarku w Czernichowie, rozpoczyna komisya gospodarstwa krajowego uwagami dotyczącymi pierwszego z^{ych}tychże.

Szkoła.

Na wstępie stwierdzić należy stanowczy zwrot ku lepszemu w stosunkach szkoły czernichowskiej. Liczba zgłoszeń przewyższająca o wiele ilość miejsc wolnych i lepsze pod względem wykształcenia ogólno przygotowanie kandydatów są dowodem dobrego imienia, jakie wyrobił sobie zakład czernichowski. Przypisać to należy zarządzeniom dokonywanym w ostatnich czasach, głównie zaś sprężystemu i sumiennemu kierownictwu, wzbudzającemu zaufanie tak pod względem fachowego kształcenia młodzieży na dobrych pracowników w przyszłym zawodzie, jako też w kierunku zdrowego ducha i zasad moralnych obecnie panujących w zakładzie.

Za korzystny objaw uważać również należy liczniejsze jak dawniej zgłaszanie się tutejszokrajowców o umieszczenie w szkole czernichowskiej. Stanowi to bowiem dowód większego zaufania tych, którzy bliżej będąc, mają też większą łatwość ocenienia tego zakładu pod względem korzyści, jakie zeń młodzież wynieść może.

Przychylając się w części do wyrażonej w sprawozdaniu Wydziału krajowego intencji rozszerzenia zakładu czernichowskiego, komisya gospodarstwa krajowego nie może jednak zalecić Wysokiemu Sejmowi projektów rozszerzenia zakładu ponad rozmiary potrzebne dla 60 uczniów a to nie tylko ze względu na znaczne koszty z większym rozszerzeniem połączone, ale bardziej jeszcze ze względu na trudniejszy w takim razie nadzór w internacie i na znane niekorzyści wynikające z zbyt wielkiej liczby słuchaczy przy wykładach.

Znaczne rozszerzenie zakładu bez równomiernego pomnożenia sił nauczycielskich i nadzorujących w internacie mogłoby także osłabić przyciągającą siłę, polegającą na dobrej reputacji, którą zjednał sobie zakład czernichowski tym jedynie sposobem, że przy dzisiejszej ilości uczniów znajduje się w możności uczynić zadość wymogom wykształcenia i dobrego kierunku pod względem moralnym. Komisya gospodarstwa krajowego, przewidując zgodnie z Wydziałem krajowym wzmaganie się coroczne liczby zgłaszających się do zakładu, uważa za bardziej wskazane erylowanie drugiej podobnej szkoły jak rozszerzanie czernichowskiej ponad etat 60 uczniów. Rozszerzenie to bowiem, chociażby nawet do liczby 100 uczniów, nie zaspokoili dziś już ogólnie odczuwanej potrzeby kształcenia się młodzieży w nauce rolniczej tak bardzo zastosowanej do potrzeb i do podstaw materyalnego bytu naszego kraju, i pobratymczych ościennych prowincyj a niezawodnie wpłynęłoby niekorzystnie na stosunki szkoły czernichowskiej.

Z tych więc powodów komisya gospodarstwa krajowego pozwala sobie zalecić Wysokiemu Sejmowi przekształcenie budynku istniejącego i przybudowanie nowego o tyle, o ile to dla wygodnego pomieszczenia 60 uczniów jest potrzebnem. Koszt z takim przekształceniem połączony nie będzie zbyt dotkliwy a to tem mniej, gdy w tych warunkach na odpowiednią pomoc z funduszków państwowych mamy całe prawo liczyć i gdy nadwyżka kosztów pokrytą być może częścią funduszu indemnizacyjnego za propinację, wynoszącego na rzecz Czernichowa 23.300 zł.

Przy uwzględnieniu urządzenia sali rekreacyjnej koniecznie potrzebnej, której domagała się już w roku przeszłym komisya gospodarstwa krajowego w swem sprawozdaniu, przy urządzeniu również odpowiedniego lokalu na przygotowywanie się uczniów do wykładów, — cel powyższy da się osiągnąć przez przeniesienie kuchni i innych ubikacyj gospodarskich wewnątrz głównego gmachu się mieszczących do innego wybudować się mającego budynku, w którym również w razie potrzeby znaleźć się powinno miejsce na pomieszczenie części zbiorów naukowych, gdyby przeniesienie tychże z powodu pomnożenia lokalów sypialnych koniecznem się okazało. Powyżej rzucona myśl jednak nie zmierza do przesądzenia planu przeistoczenia, który zależnym być musi od dokładnego zbadania i od fachowego orzeczenia.

Budowę domu mieszkalnego dla pomieszczenia dwóch nauczycieli uważa kom. gosp. kr. chwilowo za mniej naglącą z powodu, że dawny instruktor p. Ancuta opuścił zakład a tem samem potrzeba powyżej wyrażona ogranicza się obecnie do jednego tylko mieszkania i przez wynajęcie zaspokojoną być może.

Natomiast dostarczenie dobrej wody dla zakładu uważa komisya za rzecz niecierpiącą dalszej zwłoki. Obecnie woda wożoną bywa beczką a takie urządzenie połączone z potrzebą utrzymania człowieka i konia do tego wyłącznego zajęcia wymaga kosztu 250 zł. rocznie, gdy założenie rur do sprowadzenia zdrowej wody w obfitości, zaledwie 500 zł. kosztować może. Nakład taki jest więc ekonomicznie wskazany i dziwić się trzeba, że sprawa ta od lat wielu znana, dotychczas pozostaje w okresie studyów, dla których Wydział kraj. delegował osobnego technika, pomimo, że siły odpowiednie znajdują się na miejscu. Uwzględniając budżet krajowy, komisya uważa za swój obowiązek ograniczać żądania do potrzeb koniecznych, dając takowym pierwszeństwo nad wydatki nie mające znaczenia aktualnego i naglącej konieczności. Uważając więc dostarczenie wody za naglące, zdrenowanie zaś 8-morgowej parceli, którego domaga się Wydział kr. w wniosku II. sprawozdania, za mniej naglące, komisya pozwala sobie zalecić Wys. Sejmowi, by kwotą 520 zł. żadaną przez Wydział kraj. na zdrenowanie, przeznaczył na urządzenie wodociągu, włączając ją do ogólnej kwoty 3000 zł. na inwestycje tegoroczne przeznaczonej. Kwotą 400 zł. wstawioną przez Wydział kr. w preliminarz budżetu na budowę lodowni, uznaje komisya za zupełnie uzasadnioną i przyjęcie takowej Wysokiemu Sejmowi zaleca.

W załatwieniu petycji wniesionej w roku przeszłym przez docenta dra Stefczyka uchwalili Wys. Sejm stałą posadę nauczyciela do nauk ogólnie kształcących, łącząc z tą posadą prawo do wolnego pomieszkania, płacą roczną w kwocie 800 zł. i z dodatkiem pięcioletnim w kwocie 120 zł. — Wezwany przez Wydział kraj. do przedłożenia odnośnego podania dr. Stefczyk nie wniósł takowego a to z powodu, że z przyjęciem warunków z tą posadą połączonych, był jego terażniejszy jako docenta pogorszyłby się niepomiernie. Obecnie bowiem pobiera Dr. Stefczyk płacę 800 zł., wolne mieszkanie i opał i za te emolumenta obowiązany jest do wykładów trzech przedmiotów a mianowicie: języka niemieckiego, historii i geografii w liczbie 11—12 godzin tygodniowo. Za wykłady innych trzech przedmiotów a mianowicie: ekonomii społecznej, ustaw agrarnych i statystyki rolniczej pobiera on osobne wynagrodzenie po 2 zł. 50 ct. od godziny, co stanowi rocznie około 350 zł. Przy doliczeniu wartości opału w kwocie 86 zł. wynoszą jego terażniejsze pobory 1.236 zł., czyli bez mała to samo, co pobierają nauczyciele zwyczajni do nauk zasadniczych (roczna płaca 1.100 zł., dodatek aktywalny 140 zł. = 1.240 zł.). — Ponieważ do posady stałej przywiązany jest obowiązek wykładania 6 przedmiotów (język polski, język niemiecki, geografia, historia, statystyka rolnicza i ustawy agrarne), przeto utraciłby Dr. Stefczyk przy stabilizacji wynagrodzenie w formie opału, tudzież dodatek 350 zł., natomiast zaś powiększyłby się jego obowiązki o 9—10 godzin tygodniowo.

Zważywszy więc, że przyjmując stałą posadę w tych warunkach, Dr. Stefczyk przy pracy znacznie od innych nauczycieli cięższej (bo wymagającej 21 godzin wykładów tygodniowych przy 17. u innych nauczycieli) zaledwie po 21 latach służby wskutek pięcioleci doszedłby do uzyskania płacy w wysokości 1.160 zł., — zważywszy dalej, że wymieniony docent od lat 8 w szkole czernichowskiej pracując, gorliwym spełnianiem obowiązków, szczerą dla szkoły życzliwością i studjami, ogólny przynoszącymi pożytek, zasłużył sobie na zupełne zadowolenie władz zwierzchnich i na ogólne uznanie, — zważywszy wreszcie, że przez zniesienie osobnej posady instruktora oszczędność uzyskana w I. rubryce wydatków na płace nauczycieli ułatwia możliwość zastosowania zasad słuszności, przy bardzo nieznacznym stosunkowo obciążeniu, komisya gospodarstwa krajowego przeto pozwala sobie przedstawić Wys. Sejmowi wniosek, mający na celu zrównanie płacy nauczyciela stałego do nauk ogólnie kształcących (etat osób i plac grona nauczycielskiego przy kraj. szkole w Czernichowie ad III. 4) z płacą nauczycieli do nauk zasadniczych, z przeznaczeniem tej posady dla Dra Stefczyka.

Docent p. Kuhl pełni jak najgorliwiej od lat siedmiu obowiązki profesora budownictwa, mechaniki rolniczej i melioracji a oprócz tego podjął z dobrej woli nadzór nad budynkami i sprzętami zakładu, których reperacye wykonuje tak w szkole, jak i na folwarku. Wreszcie dodać należy, że p. Kuhl pomaga w zarządzie internatu dyrektorowi, którego stale w nieobecności zastępuje, zaczem idzie, że wakacyj nigdy nie zażywa, podobnie jak inni profesorowie, bo w czasie opróżnienia zakładu przytraflają się zwykle budowle lub reparacye.

Za wymienione zajęcia pobiera p. Kuhl dotąd płacę roczną 800 zł. i to bez widoków emerytury i dodatku pięcioletniego, ile że posada ta nie jest stałą. Komisya gospodarstwa krajowego przeto, pragnąc dać wyraz uznania tak rzetelnej pracy, postanowiła już na przeszłej sesji sejmowej polecić p. Kuhla Wysokiemu Sejmowi do stabilizacji na dotychczasowych warunkach, coby dla niego było pożytecznym, a nie obciążyłoby budżetu szkolnego. Przekonała się tymczasem komisya, że likwidacye p. Kuhla, podawane dotąd za liczne w ciągu 7 lat wykonane budowle, a liczniejsze jeszcze plany i kosztorysy nie zostały w Wydziale krajowym dotąd uwzględnione, że zatem należy mu się słusznie wynagrodzenie za nadobowiązkową pracę, któraby o wiele drożej kosztowała, gdyby ją był obcy wykonywał technik. Zachodzi przeto pytanie, czy wobec poważnej kwoty, jaka już p. Kuhlowi przynależy, a zwłaszcza w obec znacznych budowli, jakie w bliskiej przyszłości są projektowane, nie byłoby o wiele oszczędniej zrównać płacę p. Kuhla z płacą innych profesorów fachowych (1.240), wkładając

nań jednocześnie obowiązek zrezygnowania z wszelkich pretensyj wstecz sięgających, tudzież wykonywania w przyszłości obowiązkowo i bez osobnej remuneracji, zatwierdzonych przez władzę robót budowlanych. Przy takim zarządzeniu uniknąłby Wydział krajowy niemałych kosztów połączonych z wysyłaniem do Czernichowa obcych techników, jak to miało miejsce dwukrotnie w tym roku z panami Chrzęszczewskim i Brochockim, do szopy i wodociągu.

Uchwała przeszłoroczna Wys. Sejmu polecająca w naukach kierunek bardziej praktyczny, znalazła swój wyraz w odpowiednim rozkładzie nauk. Dla ćwiczeń praktycznych przeznaczono w r. I. o 2, w r. II. o 8, w r. III. o 6 godzin tygodniowo więcej, jak poprzednio. Komisya gosp. kraj. godząc się w zupełności na pomieniony rozkład, nie waha się wyrazić nadziei, że skutki ztąd wynikające okażą się dobrymi i zbawiennymi.

Natrąciwszy jednak o system nauki, komisya zmuszoną jest ponowić przeszłoroczną w swem sprawozdaniu umieszczoną uwagę, że brak podręczników jest niedogodnością, którą koniecznie usunąć należy. Obok straty drogiego czasu przy udzielaniu i pobieraniu nauki, ma on jeszcze tę ujemną stronę, że wykłady nie mają ściśle wytkniętego kierunku, który obecnie zależnym jest od pojęć wykładającego, a tem samem od zmiany osób, przytrafiającej się często w gronie nauczycielskiem.

Odczuwając tę niedogodność Wydział krajowy polecił Dyrekcji wypracowanie projektu z odpowiedniami zmianami szczegółowego planu naukowego, w którymby kierunek nauki był uwidoczniwym. Pomijając już, że sprawa ta zalega i dotąd załatwioną nie została, komisya gospodarstwa krajowego jednak nie rokuje sobie z tego zarządzenia takich korzyści, jakie uważa za zapewnione przy zaprowadzeniu podręczników do użytku szkół średnich rolniczych. Jako ważną i doniosłą zaleca komisya gospodarstwa krajowego sprawę tę Wydziałowi krajowemu z uwagą, że ofiary z załatwieniem jej połączone jako bardzo korzystne i użytkowanie grosza publicznego uważać należy.

Godząc się w zupełności na podniesienie opłat od uczniów o 20 zł. w myśl uwagi w preliminarzu wydatków umieszczonej, a to ze względu na potrzebę polepszenia wiktów, komisya gospodarstwa krajowego jest nadto zdania, że byłoby wskazaniem włożyć na uczniów obowiązek opłacania lekarstw, które teraz udzielane bywają bezpłatnie.

Pomijając względy nieznacznej oszczędności, przeniesienie tego ciężaru na uczniów wpłynąć powinno na zmniejszenie symulowanych chorób, tak często zdarzających się w internatach. Komisya gospodarstwa krajowego zaleca takie zarządzenie światłej rozwadze Wydziału krajowego.

Zmiana, jaka zarządzoną została w kierownictwie, praktycznymi zajęciami uczniów, przez poruczenie obowiązków instruktora nauczycielowi p. Szalayowi, ma obok oszczędności tym sposobem uzyskanej, jeszcze tę dodatnią stronę, że demonstracye praktyczne popierane być mogą nauką udzielaną przy wykładach, wzajemnie się uzupełniając.

Przydzielenie p. Szalayowi jednak obowiązków zarządcy folwarku, dla którego przyjętym został ekonom, nie uważa komisya za odpowiednie, tak ze względu na obciążenie pracą tego nauczyciela, jako też ze względu na odpowiedzialność za folwark, z której dyrektor zakładu zwolnionym być nie może. Takie urządzenie wytworzyć nadto może zupełnie zbędne komplikacye w zakresie działania trzech czynników administracyjnych dla gospodarstwa, które na skromną przestrzeń 60 morgów się ogranicza.

Nawiązując na ostatni ustęp sprawozdania Wydziału krajowego o szkole czernichowskiej, komisya gospodarstwa krajowego nie może pominąć milczeniem uwagi, że udziela-

nie urlopu profesorowi w czasie wykładów, bez równoczesnego zastąpienia go inną siłą fachową, uważa za niewłaściwe, a to tem więcej, ile że Dr. Prażmowski, któremu urlop półroczny udzielony został, wyklada w Czernichowie najważniejszy dla szkoły rolniczej przedmiot, to jest rolnictwo, którego nauka w czasie jego nieobecności od kwietnia do końca roku szkolnego uczniom czernichowskim udzielaną nie była.

Folwark.

Dzięki funduszom udzielonym w roku przeszłym przez Wysoki Sejm, folwark czernichowski zaczyna nabierać pozoru dobrze zorganizowanego gospodarstwa. Aby jednak taką nazwę zupełnie usprawiedliwić, potrzeba jeszcze nakładów, które, acz niezbyt wielkie, sownie opłacić się mogą tak przez podniesienie dochodu, jakoteż przez następczoną uczniom sposobność przyglądania się gospodarstwu racjonalnie urządzonemu. — Uważając za takie jedynie gospodarstwo, zastosowane w swych szczegółach do stosunków krajowych i do potrzeb, wykazujących wynik pracy rolniczej w dochodach, komisya pragnie, by folwark czernichowski przedstawiał obraz dobrze zorganizowanej, lecz nie ludzającej swą bogatą suknią całości. — Żądania też, jakie komisya gosp. kraj. stawiać sobie pozwala do Wysokiego Sejmu, powodowane są jedynie zasadą, a stawiane są również w przekonaniu, że nakłady są konieczne i że niezawodnie opłacić się powinny.

Trzymając się porządku nakreślonego w sprawozdaniu Wydziału krajowego komisya uważa kwotę 600 zł. umieszczoną w preliminarzu wydatków folwarku czernichowskiego na wykupno dwóch zagród włościańskich za zupełnie usprawiedliwioną i uzasadnioną dotyczącem objaśnieniem; komisya gosp. kraj. przedstawia Wysokiemu Sejmowi żądany przez Wydział kraj. na ten cel kredyt w kwocie 600 zł. do zatwierdzenia w odnośnym wniosku.

Powołując się na uwagę, zrobioną w przeszłorocznem swem sprawozdaniu, komisya jest zdania, że uzyskana przez przeniesienie owych zagród blisko 3-morgowa przestrzeń doskonałej ziemi napływowej nadaje się wybornie na pole doświadczałne, którego brak dla szkoły dotkliwie odczuwać się daje.

Komisya gosp. kraj. przyjęła z przyjemnością do wiadomości, że Wydział krajowy zamierza w roku przyszłym przystąpić do obwałowania brzegów Wisły, celem zabezpieczenia najlepszych pól zakładowych od wylewów, co tem bardziej po wykupieniu dwóch zagród włościańskich, które sprawę tę utrudniały, jest obecnie wskazanem. Komisya uważa też zapowiedź wyrażoną w sprawozdaniu Wydziału krajowego za zapewnienie, że żadna dalsza zwłoka w przeprowadzeniu tej naglącej sprawy miejsca mieć nie będzie.

Uzasadnwszy przy sprawozdaniu o szkole potrzebę odroczenia projektu zdrenowania 8-o morgowej parceli na czas późniejszy, komisya ogranicza się obecnie jedynie do wzmianki, że co do tej pozycji żadnego wniosku Wysokiemu Sejmowi nie przedkłada.

Uznając przedstawienie rzeczy dotyczące naprawy i przeistoczenia szopy za słuszne, komisya gosp. kraj. nie może się jednak zgodzić na sumę żadaną przez Wydz. kraj. na postawienie nowego magazynu na pomieszczenie machin i narzędzi rolniczych kosztem 1.006 zł. jak to z obliczenia inżyniera p. Chrzęszczewskiego wynika, — a to z powodu, że docent p. Kuhl również technik i budowniczy obliczył koszt takiego budynku wedle odmiennego, potrzebie jednak zupełnie zadość czyniącego planu na 500 zł. Na zmniejszenie kosztów budowy wpłynie niezawodnie istniejący teraz wysoki mur ogrodowy, który służyć może za tylną ścianę budynku.

Na tych wywodach się opierając, kom. gosp. kr. uważa kwotę 500 zł. na budowę nowej szopy za wystarczającą i włącza ją do ryczałtowej kwoty 3.000 zł. na inwestycje przeznaczonej. Folwark czernichowski posiada wyjątkowo korzystne warunki ekonomiczne; szkoła

jest kupcem miejscowym na wszelkie ilości nabiału i mięsa wieprzowego lub baraniego; nie braknie też kupców zamiejscowych na reproduktory wszelkiego rodzaju, czy to z obory, owczarni, lub chlewów. Jakoż obecnie przy ledwie rozpoczętej hodowli, nadchodzą już zamówienia na rozplodniki. Takie warunki zbytu wskazują bardzo jasno, że gospodarstwo całe przeważnie na produkcję inwentarzy skierowane być winno, zaczem należy uprawę roślin pastewnych rozszerzyć, ograniczając do minimum uprawę zbóż, które przy lepszym nawożeniu ten sam co dawniej plon wydadzą.

Przy odpowiedniej zmianie planu gospodarczego wymaga jednak taki kierunek gospodarstwa także odpowiedniego umieszczenia dla inwentarzy żywych, a takowe da się uzyskać przez przeistoczenie istniejącego budynku, którego zły i niewygodny rozkład nie pozwala wyzyskać miejsca, mogącego wystarczyć dla znacznie powiększonej ilości zwierząt. Budynek ten potrzebuje nagle naprawy dachu dziurawego, polepy strychów nad stajniami, przeprowadzenia kanałów w innym kierunku a to wskutek przeniesienia gnojowni na drugą stronę, przekształcenia stajni, w której dziś w sposób bardzo niewygodny mieszczą się krowy i konie, wyłącznie na krowiarnię i młodzię, przy równoczesnym przeniesieniu stajni końskiej do drugiego skrzydła budynku. Wreszcie niezbędnie potrzebna jest obrocznia odpowiednio urządzona w miejsce dzisiejszej ciasnej, ciemnej i wilgotnej, w której dozór bardzo utrudniony a demonstracye dla uczniów niemożliwe.

Pomimo planu i kosztorysu przez dyrekcję Wydziałowi krajowemu przedłożonego a na 3.950 zł. obliczonego, komisya gospodarstwa krajowego jest zdania, że przy wykonaniu mającym konieczne wymagania i oszczędność na oku, przeistoczenie tego budynku może być dokonaniem w granicach ogólnego kosztu 1.500 zł. Łącząc ten wydatek z kosztem na utrzymanie budynków folwarcznych, jako też z kosztem budowy szopy i dołu Goffarda lub innego urządzenia na przechowywanie paszy a to w myśl uzasadnionego wniosku Wydziału krajowego, niemniej też z urządzeniem wodociągu w jedną całość inwestycyj na teraz potrzebnych, przy czem oszczędności uzyskane przy jednej budowie mogłyby uzupełnić szczupłą dotacyę w innej, komisya gospodarstwa krajowego przedkłada odnośny wniosek do zatwierdzenia Wysokiego Sejmu.

Opierając się na doświadczeniu, stwierdzonem praktyką gospodarczą, że rychłe zarządzenia w gospodarstwie stanowią nieraz o bezpośredniej korzyści, lub o możności zabezpieczenia się od straty, komisya gospodarstwa krajowego jest zdania, że przy oddaleniu władz i znacznej nieraz stracie czasu wynikającej z toku korespondencyi, upoważnienie terażniejszego dyrektora do bardziej samodzielnego prawa sprzedaży i zakupu inwentarzy byłoby wskazanem, a to zarówno ze względu na chwilową potrzebę, jakoteż przez wzgląd na konjunktury handlowe.

W końcu oświadcza komisya, że zarządzenia dotyczące gospodarstwa lasowego i wydzierżawienia wiklin i budynków propinacyjnych, wyswiecone sprawozdaniem Wydziału krajowego, uznaje za właściwe.

W streszczeniu powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu :

a) by zarządził wypracowanie planu i kosztorysu rozszerzenia zakładu czernichowskiego o tyle, o ile to jest potrzebnem dla umieszczenia 60-ciu uczniów przy równoczesnym uwzględnieniu lokalu potrzebnego na salę rekreacyjną i na salę do nauki przygotowawczej.

b) by w drodze właściwej wystarał się na ten cel u Wysokiego c. k. Rządu o subwencyę ze skarbu państwa,

c) by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył odpowiednie wnioski.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zbudowanie lodowni dla szkoły i folwarku czernichowskiego i otwiera mu na ten cel kredyt do wysokości 400 zł.

III. Ustęp III. 4 etatu osób i plac grona nauczycielskiego przy kraj. sred. szkole rolniczej w Czernichowie znosi się i brzmić ma jak następuje:

„Nauczyciel do nauk ogólnie kształcących otrzymuje wolne mieszkanie i pobiera roczną stałą płacę w kwocie 1.100 zł., dodatek aktywalny w kwocie 140 zł. i dodatek pięcioletni w kwocie 120 zł.

IV. Na wykupno dwóch zagród włościańskich w Czernichowie otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt w wysokości 600 zł.

V. Na budowę szopy na maszyny i narzędzia rolnicze, na przeistoczenie budynku dla inwentarzy, również na urządzenie wodociągu i dołu Goffarda lub innego urządzenia na przechowywanie paszy, otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt w łącznej kwocie 3.000 zł.

We Lwowie 18. listopada 1890.

Przewodniczący:

Jan Tarnowski.

Sprawozdawca:

F. Vivien.

